

Des de la primavera, les celebracions en honor de Vauban, enginyer i arquitecte militar de Lluís XIV, es multipliquen. Per commemorar els tres-cents anys de la seua mort, l'estat francès voldria fer-ne un mite. Catalunya Nord, un dels territoris que han hagut de sofrir l'obra de Vauban, trontolla entre el suport institucional a la campanya i l'oposició feroç del col·lectiu No a Vauban a la UNESCO.

Vauban, un botxí a l'ombra de Lluís XIV

Les institucions franceses han decidit de commemorar el tercer segle de la mort de Vauban. I amb les institucions franceses, també les nord-catalanes. Tanmateix, no es tracta de condemnar l'obra del pitjor enginyer i arquitecte militar francès que els catalans han conegut en la seua història. Ans al contrari, aquesta celebració és l'ocasió per als francesos de mitificar el personatge Vauban, i de proposar que la xarxa de fortificacions construïdes a tot l'estat francès per Vauban integrin el Patrimoni Mundial de la Humanitat de la UNESCO. En vista d'això que consideren una incongruïtat, alguns membres de la Federació per la Defensa de la Llengua i la Cultura Catalanes a Catalunya Nord han creat el Col·lectiu No a Vauban a la UNESCO, per tal de reunir tots els qui vulguin protestar contra això que defineixen com un atac al dret a la memòria històrica. Un col·lectiu que ha de lluitar en diversos àmbits: feina de sensibilització, oposició a les institucions franceses, estatals i locals, i indiferència per part de la resta dels Països Catalans, com ara la Unescocat.

El paper del mariscal Vauban. El 1659, el Rosselló és annexat al Reialme de França, enmig de dures lluites

i massacres dels nombrosos resistents nord-catalans. Els Països Catalans es trenquen i una frontera artificial separa els comtats del nord de la resta del país. Ràpidament, el poder francès es desdiu dels compromisos del Tractat dels Pirineus, que assegurava el manteniment de la Diputació i la conservació de les lleis catalanes, i aplica a Catalunya Nord el mateix règim que a les altres províncies conquerides. La llengua francesa esdevé obligatòria a les esglésies, a les escoles i a la Universitat, uns quaranta anys abans del 2 d'abril de 1700, quan Lluís XIV, a través d'un edicte reial, prohibeix l'ús de la llengua catalana, "contrària al seu honor i a la inclinació dels habitants". Repressió molt dura, inici d'una política d'assimilació que arribarà al punt màxim a la Tercera República...

Es en aquest context que apareix el qui encara avui és considerat com un dels més eficaços arquitectes militars francesos, Sébastien de la Prestre Vauban. Nascut l'any 1633, passà tota la vida al servei del rei francès Lluís XIV, a qui volgué garantir la seguretat i la protecció contra les invasions del seu territori, el *pré carré* ('prat quadrat'). Vauban pretén revolucionar la doctrina militar defensiva francesa, desplaçant i reagrupant les places fortes sobre les

fronteres del reialme de França: és el cinturó de ferro.

Per tal, doncs, d'executar el nou pla de fortificacions, Vauban comença destruint, a Catalunya Nord. Per exemple, amb el pretext de renovar les fortificacions de Cotlliure, dóna l'ordre d'arrasar una part de la ciutat: l'església, la casa del Consolat —antiga casa de la vila— i una quarantena de cases del voltant, en canvi d'una pretesa indemnització que la comuna rebrà més de mig segle més tard, amb la condició de construir una nova caserna per a allotjar soldats francesos. El 16 de maig de 1672, Vauban també decideix d'arrasar el castell de Rià, castell de Guifré el Pelós al segle IX. L'any 1674, el poble d'Aiguatèbia, a l'alt Conflent, és totalment arrasat i destruït. Les muralles d'Elna, Arles i de Prats segueixen el mateix camí. Entre 1667 i 1707, Vauban destrueix i construeix. A Vilafranca, al Conflent, on ha reforçat les defenses de la vila, instal·la alguns canons a l'interior del fort, per tal de reprimir els habitants que sempre s'han revoltat contra el poder francès. A la cruïlla de la Cerdanya, el Capcir i el Conflent, Vauban vol marcar la nova frontera artificial, i decideix de crear una vila del no-res entre 1679 i 1681. Montlluís neix i esdevé la plaça forta més alta (1614 m.) del reialme francès. Les fortificacions de Bellaguarda són renovades per Vauban l'any 1679.

La llista no és pas exhaustiva. Amb l'obra del Vauban, Catalunya Nord és totalment ocupada, envaïda i reprimida pels francesos. Cap a l'any 1700, es troben a l'anomenada "província del Rosselló" uns trenta mil soldats, allotjats a casa dels habitants catalans. A Perpinyà, el nombre de soldats francesos supera el nombre d'habitants! Els comtats del nord dels Països Catalans són purament colonitzats.

Així doncs, el mariscal Vauban no únicament segueix la voluntat de Lluís XIV d'imposar el sistema i la llengua francesos, de crear artificialment un nou país. Vauban hi participa activament, i n'és un dels actors més importants. Amb les seues construccions, delimita un territori que tres segles més tard ha canviat ben poc, i aniquila les revoltes a l'interior d'aquest mateix territori. D'aquesta manera permet a Lluís XIV d'aplicar la seua política d'assimilació per la força als comtats del Nord, tant a través de

La ciutadella de Montluis. Se'n va acabar la construcció l'any 1681.

RETR. MONTLUIIS

la imposició de la llengua francesa o de costums de vestimenta, com de l'asfixia econòmica del territori.

Oposició immediata. Per tant, a l'anunci de la candidatura de l'obra de Vauban al Patrimoni Mundial de la Humanitat, va sorgir ràpidament l'oposició a Catalunya Nord, com a la resta de l'estat francès. La Federació per la Defensa de la Llengua i la Cultura Catalanes muntava el Col·lectiu No a Vauban, amb la intenció d'anul·lar com més aviat millor aquest procés. Segons Daniela Grau, fundadora d'aquest col·lectiu, juntament amb dos membres més de la Federació, "a l'inici, pensàvem que no costaria tant d'aconseguir que es retirés el projecte; érem convençuts que l'Unescocat ens hi donaria suport. Ràpidament, varem veure que no seria el cas. Ara, ja rebem un veritable bombardeig polític-mediàtic." Agustí Colomines, president d'Unescocat, ha sostingut públicament el projecte, en diverses ocasions, com a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, a l'agost, quan Daniela Grau va intervenir per tal

de fer reaccionar els ponents, entre els quals Colomines: "Vaig demanar solidaritat i coherència, en una llarga intervenció. Vaig proposar que en sortís una moció que afirmés l'oposició de tots els catalans a aquesta agressió. No em van ni contestar..." La negació del debat també va quedar clara fa poques setmanes en una discussió pública que oposava, a Vilafranca, Joan Jaume Prost, del Col·lectiu No a Vauban, i, entre més participants, Cristià Bourquin, president del Consell General de Catalunya Nord que organitza les festivitats de l'any *Vauban*: "Bourquin va parlar durant un quart per explicar que no es podia quedar, i tot seguit va marxar, sense escoltar el punt de vista del col·lectiu. Aquesta gent oculta el debat."

Tot el país concernit. Mentrestant, la premsa i les institucions nord-catalanes es fan ressò d'una voluntat estatal de glorificar un personatge històric, a la manera de Napoleó o de Joana d'Arc. Es publiquen textos i fotos que promouen la candidatura a la Unesco, que presenten amb enveja i entusiasme "l'èxit del

marquès de Vauban" i que expliquen a grans trets o amb detall com l'economia nord-catalana podria aprofitar aquest reconeixement internacional. Per Daniela Grau és un escàndol: "Són declaracions gratuïtes, sense cap prova, falsejades! La classificació a la UNESCO no permetria de tocar cap subvenció de la Unió Europea; tan sols es podria regular i vigilar la utilització turística dels llocs, a través de diverses normes." El col·lectiu considera que aquests errors haurien estat possibles i explicables fa cinquanta anys, per la manca d'investigacions sobre el tema. Ara, però, s'han divulgat moltes publicacions sobre el Tractat dels Pirineus i el final del segle XVII a Catalunya Nord i, doncs, la política d'assimilació per la força del Lluís XIV ja no és cap secret. Daniela Grau encara va més lluny: "Jo m'inscriu en una lluita anticolonial, i això és un atac de dimensió colonial, que té la mateixa finalitat que els llibres d'escola que deien 'nos ancêtres les gaulois' o que explicaven que el Rosselló s'havia donat a França." La resta dels Països Catalans, tot i la campanya de sensibilització

Daniela Grau, oposada al reconeixement de Vauban per part de la Unesco, diu que s'inscriu en "una lluita anticolonial".

del col·lectiu, triga a interessar-s'hi. Si Unescocat continua donant suport a la candidatura, poc nombrosos són els polítics n'hagin opinat. La premsa sud-

catalana comença a publicar-ne articles, cartes o entrevistes, però el suport als nord-catalans és poc important. Vauban, tanmateix, concerneix tot el país.

Si el 1659 els francesos annexaren el Rosselló, fou una armada de coalició francesa i espanyola que el 1707 guanyava la batalla d'Almansa, que simbolitza ara la defunció de les institucions pròpies al conjunt dels Països Catalans. La glorificació i mitificació de Vauban, per tant, que les institucions proposen mitjançant esdeveniments festius, i no pas de divulgació històrica, és un atac a tots els catalans. Grau afegeix: "Amb l'autoestima no n'hi ha prou; hem de potenciar la nostra història real i no la dels estats opressors. Si no tenim la capacitat de fer això, el mínim és contrarestar aquesta mena d'atacs." Per tant, la creació d'una Comissió de la Veritat Històrica, com al País Valencià, hauria de ser un dret per a tothom.

A Catalunya Nord, les celebracions pro-Vauban duraran fins el juny de l'any vinent. Mentrestant, els oposants a Vauban a la Unesco esperen aconseguir un suport multitudinari i, així, tornar a posar les coses a lloc.

Pere Habet

14a MOSTRA INTERNACIONAL DE PALLASSOS

del 6 al 25 de novembre XIRIVELLA 2007

www.mostradepallassos.com

PRIMA REPRESENTACIÓ AL PARC DEL DIVIN ENRIC DEL 6 DE NOVEMBRE
PLA DE SANT ENRIC (Barri de Sant Ramon)
PLA DEL DIVIN ENRIC (Barri de Sant Ramon)
PLA DEL DIVIN ENRIC (Barri de Sant Ramon)

MÉS INFORMACIÓ: 96 381 09 06

Arés el cançoner solen de la Mostra els preus seran durs i no s'hi aplica cap descompte.

<p>Dilluns 15 de novembre a les 22 h</p> <p>1a PART</p> <p>UNA METAMORFOSIS DEL ALMA MIRKO MÀGIC (Argentina)</p> <p>Lloc: TEATRE AUDITORI MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS ENTRADA AMB INVITACIÓ</p>	<p>Dilluns 15 de novembre a les 12:30 h</p> <p>HABIA UNA VEZ... DOS PIES TEATRINO DEI PIEDI (Italia-Argentina)</p> <p>Lloc: PL. DE L'AJUNTAMENT (Pors del Teatre) Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / ENTRADA LLIURE</p>	<p>Dilluns 15 de novembre a les 22 h</p> <p>2a PART</p> <p>AUGUSTA PATRICIA PARDO (València)</p> <p>Lloc: TEATRE AUDITORI MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / PREU: 4€</p>
<p>Dimecres 16 de novembre a les 19 h</p> <p>TEMPS DE CIRC CORTOCIRQUITO (Catalunya)</p> <p>Lloc: PL. DE L'ALQUERIA NOVA (Barri de la Llum) Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / ENTRADA LLIURE</p>	<p>Dimecres 16 de novembre a les 19:30 h</p> <p>VICEVERSO CIRC HULA (Bèlgica-Catalunya)</p> <p>Lloc: TEATRE AUDITORI MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / PREU: 4€</p>	<p>Dilluns 19 de novembre a les 22 h</p> <p>JUKEBOX - LA CAJA ENANA TRUKITREK (Brasil-Espanya)</p> <p>Lloc: PL. DE L'AJUNTAMENT (Pors del Teatre) Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / ENTRADA LLIURE</p>
<p>Dimecres 16 de novembre a les 22 h</p> <p>PAGAGNINI YLLANA (Madrid)</p> <p>Lloc: TEATRE AUDITORI MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / PREU: 4€</p>	<p>Dimecres 16 de novembre a les 22 h</p> <p>BABOO CORAJE NANNY COGORNO (Argentina)</p> <p>Lloc: PL. DE L'AJUNTAMENT (Pors del Teatre) Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / ENTRADA LLIURE</p>	<p>Dilluns 22 de novembre a les 22 h</p> <p>MALGAMA. CIRC CONTEMPORANEO Y COMPAS VARIUMA TEATRO (Andalucía)</p> <p>Lloc: PAVELLÓ POLIESPORTIU MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / ENTRADA: 5€</p>
<p>Dilluns 19 de novembre a les 22 h</p> <p>CLOWN IN LIBERTÀ TEATRO NECESSARIO (Italia)</p> <p>Lloc: TEATRE AUDITORI MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / PREU: 4€</p>	<p>Dilluns 19 de novembre a les 22 h</p> <p>CANGUELIS YOL-RAS (Catalunya)</p> <p>Lloc: TEATRE AUDITORI MUNICIPAL Dirigit a: TOTS ELS PÚBLICS / ENTRADA: 4€</p>	